

Universiteit
Leiden

The Netherlands

Sunken history: shipwreck Scheurrak SO1 in the late sixteenth-century Dutch maritime cultural landscape

Burger, G.

Citation

Burger, G. (2025, April 8). *Sunken history: shipwreck Scheurrak SO1 in the late sixteenth-century Dutch maritime cultural landscape*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4210726>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4210726>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Archival sources
Published sources
Bibliography

Archival sources

Stadsarchief Amsterdam (SA):

Archief van de Burgerlijke stand: doop-, trouw- en begraafboeken van Amsterdam (DTB), 5001

Archief van de Burgemeesters: poorterboeken, 5033

Notarial archives (NA), 5075

Stadsarchief Antwerpen (Felix Archief):

Archieven van de Insolvente Boedelskamer, 447

Archivio di Stato di Genova (ASG):

Archivio Senato, Atti

Archivio Edoardo Grendi

Conservatori del mare

Notai antichi

Sanità

Archivio Storico di Comune di Genova (ASC):

Magistrato d'Abbondanza

Austrian National Library (ANL):

Collection Library of Philipp Fugger (LPF)

Dutch National Archives / Nationaal archief (DNA):

Van Adrichem Archives (VAA), 3.20.01

Archives of the States-General II (SGII), 1.01.02

Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO):

Daniël van der Meulen Archives (DVM), 0096

Westfries Archief (WFA):

Notarial Archives of Enkhuizen (NAE), 1685

Notarial Archives of Hoorn (NAH), 1685

Notarial Archives of Medemblik (NAM), 1685

Oud-rechterlijke en weeskamer archieven (ORWA), 0003

Zeeuws Archief (ZA):

Archive of the Admiralty of Zeeland (AAZ)/Archief Rekenkamer van Zeeland, Rekenkamer C, 508

Published sources

- Bor, Pieter Christiaenszoon, *Vervolgh vande Nederlantsche Oorloghen ende geschiedenissen... Vierde deel* (Leiden/Amsterdam 1630).
- Brandt, Geeraert, *Historie der vermaerde zee- en koop-stad Enkhuisen* (Enkhuizen 1666).
- Cau, Cornelis, *Groot placacet-boeck, vervattende de placaten, ordonantien ende edicten van de doorluchtige, hoogmogende heeren Staten-Generael der Vereenighde Nederlanden... byeen gebracht door Cornelis Cau* (The Hague 1658).
- Clowes, William, *A proved practise for all young chirurgians* (London 1588).
- Decquer, Hendrik, *Middelen om uit te vinden de ware ladinge der Scheepen na hare grootte* (Amsterdam 1688/1690).
- Derden placacet-boeck van Vlaenderen, tweede deel. Placcaeten ende ordonnantien mitsgaders reglementen, tractaeten, alliantien, ende accorden, ghepubliceert van weghen de Konincklijkcke Majesteyten Graven van Vlaenderen. Vierden Bock. Rakende den Coophandel binnen de Provincie van Vlaenderen*, printed by Jan vanden Kerchove at Ghent, 1685.
- Doesborch, Jan van, *Refreynen int sot amoureux wijs* (Antwerp ca. 1524) (ed. C. Kruyskamp, Leiden 1940).
- Gerritsz, Adriaen, *De zeevaert ende onderwijsinghe der gantscher Oostersche ende Westersche Zeevaerwater* (Amsterdam 1588).
- Gheyn, Jacob de, *Wapenhandlinghe van Roers, Musquetten ende Spiessen. Achtervolghende de ordre van Syn Excellentie Maurits Prince van Orangie Grave van Nassau etc.* (Amsterdam 1608).
- Guicciardini, Lodovico, *Descrittione di M. Lodovico Guicciardini Patritio Fiorentino, di tutti i Paesi Bassi, altrimenti detti Germania inferiore etc.* (Antwerp 1567).
- Guicciardini, Lodovico, *Beschryvinghe van alle de Neder-landen* (Amsterdam 1612).
- Het Mergh van de Nederlantsche Spreek-woorden: Waer in H.L. Spiegels By-spraakx Almanack, neffens het tweede en derde Deel der Spreek-woorden zijn by-gevoegt, noyt aldus volkomen ghedruckt.* Published by Joost Hartgers (Amsterdam 1644).
- Heussen, Hugo Franciscus van, *Historia episcopatum Foederati Belgii*, vol. II, *Ep. Harlemen* (Leiden 1719).
- Hollesloot, Govaert Willemsen van, *Caerte van de Oost ende Westzee* (Harlingen 1587).
- Leeghwater, Jan Adriaensz, 'Haerlemmer-meer-boeck (1641)' and 'Een kleine chronyke ende voorbreidinge van de afkomste ende 't vergroten van de dorpen van Graft en de Ryp (1654)', published in: C. van der Woude, *Kronyck van Alckmaer* in 1727 (facsimile K. ter Burg, Alkmaar 1973).
- Lobel, Matthias de, *Kruydtboeck oft beschrijvinghe van allerleye ghewassen, kruyderen, besteren ende gheboomten* (Antwerp 1581).
- Loon, Gerard van, *Beschryning der Nederlandsche Historipenningen*, vol. 1 (The Hague 1723).

- Mander, Karel van, *Het Schilder-Boeck, waer in voor eerst de leerlustighe iueght den grondt der edel. Vrij schilderconst in verscheyden deelen wort voorgedraghen* (Haarlem 1604).
- Meteren, Emanuel van, *Belgische ofte Nederlantsche historie van onse tijden* (Delft 1599).
- Noordkerk, Hermannus, *Handvesten: ofte privilegien ende octroyen; mitsgaders willekeuren, costuimen, ordonnantien en handelingen der stad Amstelredam etc.*, volume 3 (Amsterdam 1748).
- Reyd, Everhard van, *Historie der Nederlantscher oorlogen, begin ende Voortganck tot den Jaere 1601* (Leeuwarden 1650).
- Roovere, Anthonis de, *Rethorice wercken* (ed. Eduard de Dene, Antwerp 1562).
- Velius, Theodorus, *Chronyk van de Stadt van Hoorn* (2nd edition, Hoorn 1617).
- Visscher, Roemer Pietersz, *Sinnepoppen* (3rd edition, Amsterdam 1614).
- Vivere, Jacob de, *Wintersche avonden ofte Nederlandsche vertellingen etc.* (Amsterdam 1665).
- Vondel, Joost van den, 'Lof der Zeevaart', in: Willem Jansz Blaeu, *Zeespiegel, inhoudende een korte onderwijsinghe inde konst der zeevaart en beschrijvinghe der seen en kusten van de Oostersche, Noordsche, en Westersche schipvaart etc.* (Amsterdam 1623).
- Vries, David Pietersz de, *Korte historiael, ende journaels aenteyckeninge, van verscheyden voyagiens, inde vier deelen des wereldts-ronde, als Europa, Afrika, Asia ende Amerika.... Eerste deel* (Hoorn 1655).
- Wagenaar, J., *Amsterdam in zyne opkomst, aanwas, geschiedenisse, voorregten, koophandel, gebouwen, kerkenstaat, scholen, schutterye, gilden en regering etc, IV* (Amsterdam 1768).
- Waghenaer, Lucas Jansz, *Spiegel der Zeevaert, van de navigatie der Westersche Zee, Innehoudende alle de Custe van Vranckrijck, Spaignen ende 't principaelste deel van Engelandt, in diversche Zee Caerten begrepen....Con Privilegio ad decennium 1583* (Leiden 1584).
- Waghenaer, Lucas Jansz, *Thresoor der Zeevaart, inhoudende de ghebeele Navigatie ende Schip-vaart van de Oostersche, Noordsche, Westersche ende Middellantsche Zee, met alle de Zee-caerten daer toe dienende etc.* (Amsterdam 1592).

Bibliography

- Abrahamse, Jaap Evert, *De grote uitleg van Amsterdam: stadsontwikkeling in de zeventiende eeuw* (Amsterdam 2010).
- Alfani, G., 'The Famine of the 1590s in Northern Italy. An Analysis of the Greatest 'System Shock' of the Sixteenth Century', *Histoire et Mesure* 26-1 (2011) 17-49.
- Anderson, Edward W., 'Development of marine navigation', in: *Encyclopedia Britannica* (online version), <https://www.britannica.com/technology/navigation-technology>, last accessed on 12 December 2023.
- Asaert, G., 'Scheepsbezit en havens', in: G. Asaert, J. van Beylen, and H.P.H. Jansen (eds.), *Maritieme geschiedenis der Nederlanden I: Prehistorie, romeinse tijd, middeleeuwen, vijftiende en zestiende eeuw* (Bussum 1976) 180-205.
- Attman, Artur, *The Russian and Polish Markets in international trade. 1500-1650* (Göteborg 1973).
- Auer, Jens, and Martijn Manders, 'Obituary: Thijs Jakob Maarleveld, 21 October 1953 – 11 March 2021', *International Journal of Nautical Archaeology* 50-1 (2021) 214-216.
- Auslander, Leora, 'Beyond Words', *The American Historical Review* 110-4 (2005) 1015-1045.
- Baart, J., *Opgravingen in Amsterdam: 20 jaar stadskernonderzoek* (Amsterdam 1977).
- Bakker, Boudewijn, 'De zichtbare stad, 1578-1813', in: Willem Frijhoff and Maarten Prak (eds.), *Geschiedenis van Amsterdam II-1. Centrum van de wereld, 1578-1650* (Amsterdam 2004) 17-101.
- Bartels, M.H., 'Roodbakkend aardewerk', in: M.H. Bartels, P. Bitter, A. Carmiggelt, H. Clevis, L. Mol, and J. Thijssen (eds.) *Steden in Scherven. Deel I. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel, (1250-1900). Stichting Promotie Archeologie* (Zwolle 1999) 105-146.
- Bartels, M.H., 'Steengoed', in: M.H. Bartels, P. Bitter, A. Carmiggelt, H. Clevis, L. Mol, and J. Thijssen (eds.) *Steden in Scherven. Deel I. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel, (1250-1900). Stichting Promotie Archeologie* (Zwolle 1999) 43-85.
- Baumgärtel, Otto T., 'Zu den Nürnberger Zapfhahnen und ihrer Meistermarken', in: Walter Drack, *Zur Geschichte des Wasserhahns. Mitteilungen der Antiquarischen Gesellschaft in Zürich* (Zurich, 1997) 97-124.
- Berkheij, Marijn, 'Met de wind in de zeilen. Onderzoek naar de zeilen van het Scheurrak SO1-wrak', unpublished report on request of the Cultural Heritage Agency of the Netherlands, 2010.
- Beylen, J. van, 'Scheepstypen', in: L.M. Akveld, S. Hart, and W.J. van Hoboken (eds.), *Maritieme geschiedenis der Nederlanden II: Zeventiende eeuw, van 1585 tot ca. 1680* (Bussum 1977).
- Beylen, J. van, *Zeilvaart lexicon. Viertalig maritiem woordenboek* (Weesp 1985).

- Bogucka, Maria, 'Gdańsk – Polski czy Międzynarodowy ośrodek gospodarczy?' in: A. Wyczański, *Polska w epoce Odrodzenia* (Warsaw 1970) 199-200.
- Bogucka, Maria, 'Amsterdam and the Baltic in the First Half of the Seventeenth Century', *The Economic History Review* 26-3 (1973) 433-447.
- Bogucka, Maria, 'Gdańsk: największy port Bałtyku', in: Edmunda Cieślaka, *Historia Gdańska. Tom II: 1454-1655* (Gdańsk 1982) 465-507.
- Bogucka, Maria, 'Kultura materialna i obyczajowość', in: Edmunda Cieślaka, *Historia Gdańska. Tom II: 1454-1655* (Gdańsk 1982) 658-685.
- Bogucka, Maria, 'Ośrodek produkcyjny', in: Edmunda Cieślaka, *Historia Gdańska. Tom II: 1454-1655* (Gdańsk 1982) 508-542.
- Bogucka, Maria, 'Zmiany w handlu bałtyckim na przełomie XVI i XVII w.', in: Edmunda Cieślaka, *Historia Gdańska. Tom II: 1454-1655* (Gdańsk 1982) 445-464.
- Bogucka, Maria, 'Dutch merchants' activities in Gdańsk in the first half of the 17th century', in: J.Ph.S. Lemmink and J.S.A.M. van Koningsbrugge (eds.), *Baltic Affairs. Relations between the Netherlands and North-Eastern Europe, 1500-1800* (Nijmegen 1990) 19-32.
- Bogucka, Maria, 'Health care and poor relief in Danzig (Gdańsk). The sixteenth- and first half of the seventeenth century', in: O.P. Grell and A. Cunningham (eds.), *Health Care and Poor Relief in Protestant Europe 1500-1700* (Aldershot 1997) 204-219.
- Bogucka, Maria, 'Town Hall as symbol of power. Changes in the Political and Social Functions of Town Hall in Gdańsk till the End of the 18th Century', *Acta Poloniae Historica* 75 (1997) 27-38.
- Bogucka, Maria, 'The Role of Baltic Trade in European Development from the XVIth to the XVIIIth Centuries', *The Journal of European Economic History*, IX-1 (1980) 5-20. Reissued in: Maria Bogucka, *Baltic Commerce and Urban Society, 1500-1700* (Aldershot 2003).
- Boon, Piet, *Bouwers van de zee: zeevarenden van het Westfrieze platteland, c. 1680-1720* (Leiden 1996).
- Bonke, Hans, 'De Verenigde Oost-Indische compagnie op de Rede van Texel' in: Vibeke Roeper and Ineke Vonk-Uitgeest (eds.), *Texel en de VOC. Schepen op de rede, Texelaars in de Oost* (Texel 2002) 17-41.
- Blok, P.J., and P.C. Molhuysen, *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek. Deel 1* (Leiden 1911).
- Braat, J., J.H.G. Gawronski, J.B. Kist, A.E.D.M. van de Put, and J.P. Sigmond, *Behouden uit het Behouden Huys. Catalogus van de voorwerpen van de Barentsexpeditie (1596) gevonden op Nova Zembla. De Rijksmuseumcollectie, aangevuld met Russische en Noorse vondsten* (Amsterdam 1998).
- Braudel, Fernand, *The Mediterranean and the Mediterranean world in the age of Philip II*, vol. 1 (New York 1972).

- Brinck, Nico, *Guns of the Netherlands. Dutch cannon and other old guns in the Netherlands* (Amersfoort 2020).
- Brinkhuizen, D.C., *Drie vaten vis uit het scheepswrak Scheurrak SO1. Project Scheurrak SO1, tussentijdse rapportage 15* (Lelystad 2000).
- Brinkman, Herman, and Janny Schenkel, *Het handschrift-Van Hulthem. Hs. Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België, 15.589-623, band 1. Diplomatische editie.* (Hilversum 1999).
- Broeze, Frank, 'From the Periphery to the Mainstream: the Challenge of Australia's Maritime History', *The Great Circle* 11 (1989) 1-14.
- Brok, H., 'De benamingen van de mannelijke en vrouwelijke hennep (*cannabis sativa* mas / *Foemina* L.)', *Taal en Tongval. Jaargang 36* (Amsterdam 1984) 101-116.
- Brown, Duncan H., and Robert Thomson, 'Pottery vessels' in: Julie Gardiner and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013) 462-478.
- Bruijn, Iris, *Ship's surgeons of the Dutch East India Company in the eighteenth century. Commerce and the progress of medicine* (dissertation, Leiden University, 2004).
- Bruijn, J.R., 'De vaart in Europa', in: L.M. Akveld, S. Hart, and W.J. van Hoboken (eds.), *Maritieme geschiedenis der Nederlanden II: Zeventiende eeuw, van 1585 tot ca. 1680* (Bussum 1977) 200-241.
- Bruijn, J.R., and J. Lucassen (eds.), *Op de schepen der Oost-Indische Compagnie: vijf artikelen van J. de Hullu. Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië* (Groningen 1980).
- Bruijn, J.R., 'Productivity, profitability and costs of private and corporate Dutch ship owning in the seventeenth and eighteenth centuries', in: J.D. Tracy (ed.), *The Rise of Merchant Empires. Long Distance Trade in the Early Modern World* (Cambridge 1990) 174-194.
- Bruijn, J.R., *Schippers van de VOC in de achttiende eeuw: Aan de wal en op zee* (Amsterdam 2008).
- Bruijn, J.R., F.S. Gaastra, and I. Schöffer (eds.), *Dutch-Asiatic Shipping in the 17th and 18th Centuries. Vol. 1* (The Hague 1987).
- Brulez, W., 'La navigation flamande vers la Méditerranée à fin du 16e siècle', *Revue Belge de Philologie et d' Histoire* XXXVI (1958) 1210-1242.
- Brulez, Wilfrid, *De firma de la Faille en de internationale handel van de Vlaamse firma's in de zestiende eeuw* (Brussel 1959).
- Brulez, W., 'L'exportation des Pays-Bas vers l'Italie par voie de terre au milieu du XVIe siècle', *Annales. Economies, sociétés, civilisations* XVI (1959) 461-491.
- Brulez, W., 'De diaspora der Antwerpse kooplui op het einde van de 16e eeuw', *Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden* 15 (1960) 279-306.

- Buisman, Jan, *Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen. Deel 3: 1450-1575* (ed. A.F.V van Engelen, Franeker 1998).
- Buisman, Jan, *Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen. Deel 4: 1575-1675* (ed. A.F.V van Engelen, Franeker 2000).
- Castle, Jo, and Bredan Berham, 'The contents of the barber-surgeon's cabin', in: Julie Gardiner and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013) 189-218.
- Cate, C.L. ten, *Tot glorie der gerechtigheid. De Geschiedenis van het brandmerken als lijfstraf in Nederland* (Amsterdam 1975).
- Champion, Matthew, 'Magic on the Walls: Ritual Protection Marks in the Medieval Church', in: Ronald Hutton (ed.), *Physical Evidence for Ritual Acts, Sorcery and Witchcraft in Christian Britain: A Feeling for Magic* (Basingstoke 2016) 15-38.
- Ciano, C., 'Giovanni Volterra e le 'navi ponentine'', in: G. Camporeale, M. Martelli, E. Paribeni, M. Cristofani, and G. Maetske (eds.), *Studi per Enrico Fiumi* (Pisa 1979) 454-464.
- Cohn, Arthur B., and Joanne M. Dennis, 'Maritime Archaeology, the Dive Community, and Heritage Tourism', in: Ben Ford, Donny L. Hamilton, and Alexis Catsambis (eds.), *The Oxford Handbook of Maritime Archaeology* (Oxford 2011) 1055-1082.
- Christensen, Aksel Erhardt, *Dutch trade to the Baltic about 1600: studies in the Sound toll register and Dutch shipping records* (Copenhagen/The Hague 1941).
- Clark, Peter, 'Introduction', in: Peter Clark (ed.), *The European crisis of the 1590s. Essays in Comparative History* (London 1985) 3-22.
- Comis, Sandra, 'Kleding', in: J. Braat, J.H.G. Gawronski, J.B. Kist, A.E.D.M. van de Put, and J.P. Sigmond, *Behouden uit het Behouden Huys. Catalogus van de voorwerpen van de Barentsexpeditie (1596) gevonden op Nova Zembla: De Rijksmuseumcollectie, aangevuld met Russische en Noorse vondsten* (Amsterdam 1998) 234-245.
- Comis, S.Y., 'Zestiende-eeuwse wollen en leren kledingstukken uit het veen bij Wijster', *Nieuwe Drentse Volksalmanak* 115 (1998) 71-97.
- Comis, Sandra, *Zeventiende- en achttiende-eeuwse kleding van walvisvaarders opgegraven op Spitsbergen* (dissertation, University of Groningen, 2017).
- Davids, Karel, *Wat lijdt den zeeman al verdriet. Het Nederlandse zeemanslied in de zeiltijd (1600-1900)* (The Hague 1980).
- Davids, Karel, *Zeewezen en wetenschap. De wetenschap en de ontwikkeling van de navigatietechniek in Nederland tussen 1585 en 1815* (Amsterdam 1986).
- Davids, Carel A., 'The transfer of windmill technology from the Netherlands to North-Eastern Europe from the 16th to the early 19th century', in: J.Ph.S. Lemmink and J.S.A.M. van Koningsbrugge (eds.), *Baltic Affairs. Relations between the Netherlands and North-Eastern Europe, 1500-1800* (Nijmegen 1990) 33-52.

- Davids, Carel A., 'De zeeman', in: H.M. Beliën, A. Th. van Deursen, and G. J. van Setten (eds.), *Gestalten van de Gouden Eeuw. Een Hollands groepsportret* (Amsterdam 1995).
- Davids, C.A., *The Rise and Decline of Dutch Technological Leadership. Technology, Economy and Culture in the Netherlands, 1350-1800* volume 1 (Leiden/Boston 2008).
- Davidson, N.S., 'Northern Italy in the 1590s', in: Peter Clark (ed.), *The European Crisis of the 1590s. Essays in Comparative History* (London 1985) 157-176.
- De Fremery, W.H.M., 'De opkomst der Amsterdamsche haven', *Jaarboek van het Genootschap Amstelodamum* 22 (1925) 23-110.
- Degroot, Dagomar, *The Frigid Golden Age. Climate Change, the Little Ice Age, and the Dutch Republic, 1560-1720* (Cambridge 2018).
- Dehing, Pit, *Geld in Amsterdam. Wisselbank en wisselkoersen, 1650-1725* (Hilversum 2012).
- Dekker, Rudolf, 'Handwerkslieden en arbeiders in Holland van de zestiende tot de achttiende eeuw: Identiteit, cultuur en protest', in: Peter te Boekhorst, Peter Burke, and Willem Frijhoff (eds.), *Cultuur en maatschappij in Nederland 1500-1850* (Meppel 1992) 109-147.
- De ruysscher, Dave, 'Antwerp 1490-1590: insurance and speculation', in: A.B. Leonard (ed.), *Marine Insurance. Origins and Institutions, 1300-1850* (Basingstoke 2016) 78-105.
- Deursen, A.Th. van, *Bavianen en slijkgeuzen* (Assen 1974).
- Deursen, A.Th. van, *Mensen van klein vermogen. Het 'kopergeld' van de Gouden Eeuw* (Amsterdam 1991).
- Deursen, A.Th. van, *Een dorp in de polder. Graft in de 17e eeuw* (Amsterdam 1998, 5th edition).
- Dibbitts, H.C., 'Vertrouwd bezit. Materiële cultuur in Doesburg and Maassluis, 1650-1800' (dissertation, Vrije Universiteit Amsterdam, 1998).
- Diebels, P.G.M., 'Voeding op de schepen van de VOC', *Leidschrift* 4 (1988) 41-64.
- Dillen, Johannes van, *Bronnen tot de geschiedenis van het bedrijfsleven en gildewezen van Amsterdam, 1510-1672* (The Hague 1929).
- Dillen, Johannes van, *Amsterdam in 1585. Het Kohier der Capitale Impositie van 1585* (Amsterdam 1941).
- Dillen, Johannes van, *Van rijkdom en regenten. Handboek tot de Economische en Sociale Geschiedenis van Nederland tijdens de Republiek* (The Hague 1973).
- Dillo, Ingrid, *De nadagen van de Verenigde Oostindische Compagnie 1783-1795: schepen en zeevarenden* (Amsterdam 1992).
- Doedens, Anne, and Jan Houter, *Vlieland. Een Nederlandse geschiedenis* (Franeker 2010).
- Doedens, Anne, and Jan Houter, *De geschiedenis van de Wadden: de canon van de Waddeneilanden* (Zutphen 2015).
- Doeve, Petra, *Dendrochronologisch onderzoek naar de houtmonsters uit het Scheurrak SO1, duikcampagne 2023. BAAC Rapport D-23.0356* (2023).

- Domingues, Francisco, 'Maritime History and Maritime Archaeology', in: Ben Ford, Donny L. Hamilton, and Alexis Catsambis (eds.), *The Oxford Handbook of Maritime Archaeology* (Oxford 2011) 907-916.
- Domínguez-Delmás, Marta, and Harry van den Berselaar, "Nederlands' hout op drift. Over houthandelsroutes en de herkomst van hout van de late Middeleeuwen tot in de 18e eeuw', *Vitruvius* 6 (2009) 12-18.
- Donkersloot-De Vrij, Marijke, and Peter van der Krogt, *Repertorium van Nederlandse kaartenmakers, 1500-1900. Landmeters, redacteuren, tekenaars, graveurs, drukkers en uitgevers* (online publication, 2003 and 2021-2023, continuously updated, see: https://explokart.eu/wp-content/uploads/sites/3/Repertorium_van_Nederlandse_kaartmakers.pdf), last accessed on 20 December 2023.
- Dreijer, Gijs, *The Power and Pains of Polysemy: Maritime Trade, Averages, and Institutional Development in the Low Countries (15th-16th Centuries)* (Boston 2023).
- Dubbe, B., *Tin en tinnegieters in Nederland* (Lochem 1978).
- Duke, Alastair, 'The Reformation of the Backwoods: The Struggle for a Calvinist and Presbyterian Church Order in the Countryside of South Holland and Utrecht before 1620', in: Alastair Duke (ed.), *Reformation and Revolt in the Low Countries* (London/Ronceverte 1990) 227-268.
- Duncan, Brad, *The Maritime Archaeology and Maritime Cultural Landscapes of Queenscliffe: A Nineteenth Century Australian Coastal Community* (dissertation, James Cook University, 2006).
- Eeghen, I.H. van, 'Jan Rijcksen en Griet Jansz' in: *Amstelodamum. Maandblad voor de kennis van Amsterdam, jaargang* 57 (1970) 121-127.
- Elias, Johan E., *De vroedschap van Amsterdam 1578-1795* (Amsterdam 1963, first edition Haarlem 1903-1905).
- Engels, Marie-Christine, *Merchants, interlopers, seamen and corsairs: The 'Flemish' Community in Livorno and Genoa (1615-1636)* (Hilversum 1997).
- Ewe, H., *Schiffe auf Siegelin* (Rostock 1972).
- Flatman, Joe, and Marc Staniforth, 'Historical maritime archaeology' in: Dan Hicks and Marty Beaudry (eds.), *The Cambridge Companion to Historical Archaeology* (Cambridge 2015) 168-190.
- Fontaine Verwey, H. de la, 'Amsterdamse uitgeversbanden van Cornelis Claesz en Laurens Jacobsz', *Jaarboek van het genootschap Amstelodamum* 65 (Amsterdam 1973) 56-72.
- Forster, Marian, Julie Gardiner, Emma Green, Rob Janaway, Quita Mould, Maggie Richards, Kirstie Buckland, and Kirran Louise Klein, 'The Textile and Leather Clothing Assemblages', in: Julie Gardiner and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013) 18-59.

- Fratianni, Michele, 'Debito pubblico, reputazione e tutele dei creditori: la storia della Casa di San Giorgio', in: *Atti della Società Ligure di Storia Patria, Nuova serie, XXVI/II* (2006) 199-220.
- Frijhoff, Willem, 'Scheepsmodellen in kerken: kanttekeningen vanuit een Semiotische benadering', *Volkskundig Bulletin Tijdschrift voor Cultuurwetenschap* 14-2 (1988) 203-218.
- Frijhoff, Willem, 'Votive boats or secular models? An approach to the question of the figurative ships in the Dutch protestant churches', in: Willem Frijhoff, *Embodied Belief: Ten Essays on Religious Culture in Dutch History* (Hilversum 2002) 215-234.
- Gambin, Timmy, 'Maritime activity and the Divine – an overview of religious expressions by Mediterranean seafarers, fishermen and travellers', in: Dionisius A. Agius, Timmy Gambin, and Athena Trakadas (eds.), *Ships, Saints and Sealore: Cultural Heritage and Ethnography of the Mediterranean and the Red Sea* (Oxford 2014) 3-12.
- Gambin, Timmy, 'Ship graffiti on Maltese churches: A photographic essay of sacred maritime iconography', in: Timmy Gambin (ed.), *The Maltese Islands and the Sea* (Malta 2015) 129-157.
- Gardiner, Julie, and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013).
- Gawronski, Jerzy, 'Archeologie op Oostenburg. De Amsterdamse stadsuitleg en het maritieme cultuurlandschap', *Amsterdam: Monumenten & Archeologie I* 20 (2002) 11-27.
- Gawronski, Jerzy, Robrecht Vanoverbeke, and Ranjith Jayasena, 'Kelderwoningen en een beerput in de Lastage. Archeologische opgraving Nieuwe Jonkerstraat (2007)', in: *AAR: Amsterdamse Archeologische Rapporten* 44 (2010).
- Gawronski, Jerzy, 'Cities and oceans. The urban development of 16th and 17th century Amsterdam and maritime culture', in: Jerzy Gawronski, André van Holk, and Joost Schokkenbroek (eds.), *Ships and Maritime Landscapes. Proceedings of the Thirteenth International Symposium on Boat and Ship Archaeology* (Amsterdam 2012) 11-18.
- Gelder, H.E. van, 'Zestiende-eeuwsche vrachtvaart-bescheiden', *Economisch-Historisch Jaarboek. Bijdragen tot de Geschiedenis van Nederland* 3 (1917) 124-290.
- Gelder, H.E. van, 'Zestiende-eeuwsche koopmansbrieven', *Economisch-Historisch Jaarboek. Bijdragen tot de Geschiedenis van Nederland* 5 (1919) 136-191.
- Gelder, Maartje van, *Trading Places. The Netherlandish Merchants in Early Modern Venice* (Leiden 2009).
- Gelderblom, Oscar, *Zuid-Nederlandse kooplieden en de opkomst van de Amsterdamse stapelmarkt (1578-1630)* (Hilversum 2000).
- Gerritsen, Anne, and Giorgio Riello, 'Introduction: Material culture history: Methods, practices and disciplines', in: Anne Gerritsen and Giorgio Riello (eds.), *Writing Material Culture History* (London 2021) 1-19.

- Gibbs, Martin, 'Cultural Site Formation Processes in Maritime Archaeology: Disaster Response, Salvage and Muckelroy 30 Years on', *The International Journal of Nautical Archaeology* 35-1 (2006) 4-19.
- Gibbs, Martin, and Brad Duncan, 'Cultural Site Formation Processes Affecting Shipwrecks and Shipping Mishap Sites', in: Matthew E. Keith (ed.), *Site Formation Processes of Submerged Shipwrecks* (Gainesville 2016) 179-207.
- Gijsbers, Wilma, Laura Koehler, and Jaap Morel, *Catalogus 'Licht aan boord': Verlichtingsobjecten uit het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot in Lelystad* (Lelystad/Amersfoort 2010).
- Go, Sabine, 'The Amsterdam and Rotterdam Insurance Markets in de Sixteenth to the Eighteenth Century: Inertia versus Adaptability', *International Journal of Maritime History* 23-2 (2011) 85-110.
- Go, Sabine, 'The Amsterdam Chamber of Insurance and Average: A New Phase in Formal Contract Enforcement (Late sixteenth and Seventeenth Centuries)', *Enterprise & Society* 14-3 (2013) 511-543.
- Go, Sabine, 'Amsterdam 1585-1790: Emergence, Dominance, and Decline' in: A.B. Leonard (ed.), *Marine Insurance. Origins and Institutions, 1300-1850* (Basingstoke 2016) 107-129.
- Gottschalk, M.K. Elizabeth, *Stormvloed en rivieroverstromingen in Nederland. Deel II: De periode 1400-1600* (Assen 1975).
- Goubitz, Olaf, 'De schoenen uit het wrak SO1', unpublished report.
- Goubitz, Olaf, 'Schoeisel', in: J. Braat, J.H.G. Gawronski, J.B. Kist, A.E.D.M. van de Put, and J.P. Sigmond, *Behouden uit het Behouden Huys. Catalogus van de voorwerpen van de Barentsexpeditie (1596) gevonden op Nova Zembla: De Rijksmuseumcollectie, aangevuld met Russische en Noorse vondsten* (Amsterdam 1998) 234-262.
- Grendi, Edoardo, 'I nordici e il traffico del porto di Genova: 1590-1666', *Rivista Storica Italiana* 83 (1971) 23-69.
- Grendi, Edoardo, 'Traffico e navi nel porte di Genova fra 1500 e 1700' in: Edoardo Grendi (ed.), *La repubblica aristocratica dei genovesi. Politica, carità e commercio fra Cinque e Seicento* (Bologna 1987) 309-364.
- Groote, Henry L.V. de, 'Zestiende-eeuwse Antwerpse boekhoudkundigen en cijfermeesters', *Scientiarum Historia: Tijdschrift voor de Geschiedenis van de Wetenschappen en Geneeskunde* 2-1 (1960) 161-172.
- Groote, Henry L.V. de, *De Zeeassurantie te Antwerpen en Brugge in de zestiende eeuw* (Antwerp 1975).
- Groote, Marleen de, *Strandvondsten in de Bourgondische tijd. Een bijdrage tot de sociaal-economische geschiedenis van de Vlaamse kust (1384-1448)* (licentiate thesis, Ghent, 1999).

- Gspann, Hans-Karl, 'Die Anfänge der periodischen Presse in Danzig', *Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins* 64 (1923) 43-82.
- Gullino, Sofia, 'Il network commerciale del Magistrato dell'Abondanza Genovese durante la crisi dell 1590-1591', *Mediterranea: ricerche storiche* 50 (2020) 577-598.
- Gullino, Sofia, *I grani della Superba. Organizzazione e reti commerciali del Magistrato dell'Abbondanza fra Cinque e Seicento* (dissertation, Università di Padova, 2021).
- Gullino, Sofia, 'Northern grain and the Flemish Nation in Genoa: the structural consequences of a famine (1585-1616)', *Business History* 63 (2021) 1-16.
- Hannan, Leonie, and Sarah Longair, *History through material culture. IHR Research Guides* (Manchester 2017).
- Harlaftis, Gelina, 'Forum Introduction: What is maritime history?', *International Journal of Maritime History* 32-2 (2020) 354-363.
- Hart, Simon, 'Rederij', in: L.M. Akveld, S. Hart, and W.J. van Hoboken (eds.), *Maritieme geschiedenis der Nederlanden II: Zeventiende eeuw, van 1585 tot ca. 1680* (Bussum 1977) 106-125.
- Hart, Simon, 'De Italië-vaart (1590-1620)', *Zeventigste jaarboek van het genootschap Amstelodamum. Liber amicorum I.H. van Eeghen* (Amsterdam 1978) 42-60.
- Hattendorf, John, 'State of the Field: Maritime History Today' (online article), *Perspectives on History. The Newsmagazine of the American Historical Association*, 1 February 2012, <https://www.historians.org/research-and-publications/perspectives-on-history/february-2012/maritime-history-today#Note5>, last accessed on 10 June 2024.
- Heeringa, K., *Bronnen tot de geschiedenis van den Levantschen handel, 1590-1826* (Rijks geschiedkundige publicatiën, uitgegeven in opdracht van z. exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken (The Hague 1910).
- Hees, Christel van, *Baardmannen en puntneuzen: vorm, gebruik en betekenis van gezichtskruiken, 1500-17000* (Zwolle/Assen 2002).
- Heide, Geert Jan van der, 'Reconstructie van een bijzondere Italiaanse trompet van de vindplaats Scheurraak SO1', *Inleidingen gehouden tijdens het zevende Glavimans symposium, Vlaardingen 23 april 1993* (Groningen 1994) 107-114.
- Heide, Geert Jan van der, 'The Reconstruction of a 16th-century Italian Trumpet', *Historical Brass Society Journal* 8 (1996) 42-52.
- Heijden, Manon van der, and Danielle van den Heuvel, 'Sailor's families and the urban institutional framework in early modern Holland', *History of the Family* 12 (2007) 296-309.
- Hell, Maarten, *De Amsterdamse herberg 1450-1800. Geestrijk centrum van het openbare leven* (Amsterdam 2017).
- Hermkens, Anna-Karina, 'Texiel uit het schip Scheurraak SO1. Inventaris en studie van 16e-eeuwse weefsels, afkomstig van een scheepswrak in de Waddenzee', unpublished report, 1994.

- Heuvel, Danielle van den, *Women and entrepreneurship. Female traders in the Northern Netherlands c. 1580-1815* (Amsterdam 2007).
- Hildred, Alexandra, (ed.), *Weapons of Warre: The Armaments of the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 3* (Oxford 2011).
- Hoekstra, Dick, *Glans op het Wad* (Gorredijk 2020).
- Holk, A.F.L. van, K. Blok, Y.T. van Popta, A.G.M. Spiekhout, and J.P.F. Verweij (eds.), *Zwaar gehavend wrak voor de kust van Kuinre. Grondsporen: Opgravings- en onderzoeksrapporten van het Groninger Instituut voor Archeologie. Deel 13.* (Groningen 2017).
- Hoving, A., 'Het schip', in: J. Braat, J.H.G. Gawronski, J.B. Kist, A.E.D.M. van de Put, and J.P. Sigmond, *Behouden uit het Behouden Huys. Catalogus van de voorwerpen van de Barentsexpeditie (1596) gevonden op Nova Zembla: De Rijksmuseumcollectie, aangevuld met Russische en Noorse vondsten* (Amsterdam 1998) 143-147.
- IJzerman, J.W., 'Amsterdamsche bevrachtingscontracten, 1591-1602. Deel I: De vaart op Spanje en Portugal', in: *Economisch-historisch jaarboek, zeventiende deel. Bijdragen tot de Economische Geschiedenis van Nederland, uitgegeven door de Vereeniging 'Het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief'* (The Hague 1931).
- IJzerman, J. W, and E.L.G. den Dooren de Jong, 'De oudst bekende Hollandsche zee-assurantiepolis (1592)', *Economisch-Historisch Jaarboek. Bijdragen tot de Economische Geschiedenis van Nederland, uitgegeven door de Vereeniging van het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief. Zestiende deel* (The Hague 1930) 222-228.
- Israel, Jonathan, *Dutch Primacy in World Trade, 1585-1740* (Oxford 1989).
- Israel, Jonathan, *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness, and Fall, 1477-1806* (Oxford 1995).
- Jakobiec, Katarzyna, *Grain, Stone, and Red Velvet: The Material Assemblages of a City on the Vistula River in Poland, c. 1555-1655* (dissertation, University of Toronto, 2014).
- Jones, Mark, (ed.), *For Future Generations: Conservation of a Tudor Maritime Collection. The archaeology of the Mary Rose vol. 5* (Oxford 2011).
- Kamermans, J.A., *Materiële cultuur in de Krimpenewaard in de zeventiende en achttiende eeuw: ontwikkeling en diversiteit* (Wageningen 1999).
- Kempkens, Dieter, 'Der Erfolg der Prognostica auf dem Buchmarkt in der Frühen Neuzeit', in: Holger Böning, Arnulf Kutsch, and Rudolf Stöber (eds.), *Jahrbuch für Kommunikationsgeschichte* (Nehren 2014) 5-27.
- Kernkamp, J.H., *Baltische archivalia. Onderzoek naar Archivalia, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland, in Stockholm, Kopenhagen en de Duitsche Oostzeesteden. Rijks geschiedkunige publicatiën uitgegeven in opdracht van z. exc. den Minister van Binnenlandsche zaken, kleine serie no. 4* (The Hague 1909).
- Kernkamp, J.H., *De handel op den vijand 1572-1609, II* (Utrecht 1934).
- Kernkamp, J.H., 'Uit de dagen van fluitschepen en Straatvaarders', *Elsevier's geïllustreerd maandschrift, deel 90* 45-2 (The Hague 1935) 158-165.

- Kernkamp, J.H., 'Scheepvaart- en handelsbetrekkingen met Italië tijdens de opkomst der Republiek', *Mededeelingen van het Nederlandsch Historisch Instituut te Rome, tweede reeks, deel VI* (The Hague 1936).
- Kernkamp, J.H., A.J. Klaassen-Meyer, and F. Nauta, 'Rekeningen betreffende de exploratietocht van den Swerten Ruyter naar het Middellandse Zeegebied in 1589/1590', in: J.B. Wolters, *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap. Deel 73* (Groningen 1959) 3-54.
- Ketting, Herman, *Leven, werk en rebellie aan boord van Oost-Indiëvaarders (1595-1650)* (Amsterdam 2002).
- Keuning, J., *De tweede schipvaart der Nederlanders naar Oost-Indië onder Jacob Cornelisz van Neck en Wybrant Warwijck 1598-1600. Journalen, documenten en andere bescheiden. Deel IV: De reis naar de Banda-eilanden* (The Hague 1944).
- Kirk, Thomas Allison, *Genoa and the Sea. Policy and Power in an Early Modern Maritime Republic, 1559-1684* (Baltimore 2013).
- Kley, D.A., *Hulp- en Bergloon* (Rotterdam 1904).
- Kloek, Els, *Kenau: de heldhaftige zakenvrouw uit Haarlem (1526-1588)* (Hilversum 2001).
- Knaap, J.P.H. van der, *Oosterkerk: teken van tegenspraak* (Hoorn 1976).
- Knaap, J.P.H. van der, 'Kroegen en brouwerijen in Hoorn', unpublished article for the historical association Vereniging Oud Hoorn, 2007.
- Knegt, Rob de, 'Europese handelsvaart. Handel en scheepvaart in de vroegste periode', in: Ben van Tarwijk and Anita Muller (eds.), *Hoorn en de Zee. Hoornse Historische reeks deel 4. Uitgave ter gelegenheid van het 85-jarig bestaan van Vereniging Oud Hoorn in 2002* (Hoorn 2002) 53-101.
- Koeman, C., *Atlantes Neerlandici. Bibliography of terrestrial, maritime and celestial atlases and pilot books, published in the Netherlands up to 1880. Volume IV: Celestial and maritime atlases and pilot books* (Amsterdam 1967).
- Kok, H.L., *De geschiedenis van de laatste eer in Nederland* (Lochem 1970).
- Kolodziej, A., 'The Concept of Marinization by Ludwik Janiszewski: To Understand the Influence of the Sea', *Cultural Interaction Studies of Sea Port Cities* 20 (2019) 159-179.
- Kolodziej, Arkadiusz, 'On Maritime Culture: Interpretations, Scope of Impact, and Controversies', in: Agnieszka Kolodziej-Durnas, Frank Sowa, and Marie C. Grasmeyer (eds.), *Maritime Spaces and Society. International Studies in Maritime Sociology vol. 1* (Leiden/Boston 2022) 129-144.
- Kuijpers, Erika, and Maarten Prak, 'Gevestigden en buitenstaanders', in: Willem Frijhoff and Maarten Prak (eds.), *Geschiedenis van Amsterdam II-1. Centrum van de wereld, 1578-1650* (Amsterdam 2004) 189-239.
- Laarman, F. J., and R.C.G.M. Lauwerier, *Bot uit scheepswrakken in de Waddenzee. RACM Rapportage Archeologische Monumentenzorg 132* (Amersfoort 2006).
- Leach, John, *Survival Psychology* (Sydney 1994).

- Leeuw-Kistemaker, R.E. van der, *Wonen en werken in de Warmoesstraat van de 14e tot het midden van de 16e eeuw* (Werkschrift nr. 7 Historisch seminarium van de universiteit Amsterdam (Amsterdam 1974).
- Lesger, Clé, *Hoorn als stedelijk knooppunt. Stedensystemen tijdens de late middeleeuwen en vroegmoderne tijd* (Hilversum 1990).
- Lesger, C., 'Lange-termijn processen en de betekenis van de politieke factoren in de Nederlandse houthandel ten tijde van de Republiek', *Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek* 55 (1992) 105-142.
- Lesger, Clé, 'Over het nut van huwelijk, opportunisme en bedrog. Ondernemers en ondernemerschap tijdens de vroegmoderne tijd in theoretisch perspectief', in: C.A. Davids, W. Fritschy, and L.A. van der Valk (eds.), *Kapitaal, ondernemerschap en beleid. Studies over economie en politiek in Nederland, Europa en Azië van 1500 tot heden* (Amsterdam 1996) 55-75.
- Lesger, Clé, *Handel in Amsterdam ten tijde van de Opstand. Kooplieden, commerciële expansie en verandering in de ruimtelijke economie van de Nederlanden (ca. 1550- ca. 1630)* (Hilversum 2001).
- Lesger, Clé, 'De wereld als horizon. De economie tussen 1578 en 1650', in: Willem Fijhoff and Maarten Prak (eds.), *Geschiedenis van Amsterdam II-1. Centrum van de wereld, 1578-1650* (Amsterdam 2004) 103-187.
- Lesger, Clé, 'Schepen en schippers in Amsterdam tijdens het laatste kwart van de zestiende eeuw', *Tijdschrift voor Zeegechiedenis* 23-1 (2004) 3-16.
- Lesger, Clé, *Shopping Spaces and the Urban Landscape in Early Modern Amsterdam, 1550-1850* (Amsterdam 2020).
- Lesger, C., and E. Wijnroks, 'The Spational organization of trade. Antwerp merchants and the gateway systems in the Baltic and the Low Countries c. 1550', in: H. Brand (ed.), *Trade, diplomacy and cultural exchange: continuity and change in the North Sea area and the Baltic c. 1350-1750* (Hilversum 2005) 15-35.
- Lettany, Hendrik, *New perspectives on the construction of the late sixteenth-century Scheurrak SO1 shipwreck* (work title), in preparation and expected in 2024.
- Leuftink, A.E., *Chirurgijns Zee-compas* (Baarn 1963).
- Litwin, Jerzy, 'Dantzig, havenstad aan de Oostzee', in: Remmelt Daalder, Els van Eyck van Heslinga, J. Thomas Lindblad, Peter Rogaar, and Peter Schonewille (eds.), *Goud uit Graan. Nederland en het Oostzeegebied, 1600-1850* (Zwolle 1998) 98-113.
- Lucassen, Jan, 'Zeevarenden', in: L.M. Akveld, S. Hart, and W.J. van Hoboken (eds.), *Maritieme geschiedenis der Nederlanden II: Zeventiende eeuw, van 1585 tot ca. 1680* (Bussum 1977) 126-158.
- Maarleveld, Thijs, 'Het schip Scheurrak SO1. Een scheepsopgraving in de Waddenzee', *Spiegel Historiael* 25-12 (1990) 573-577.

- Maarleveld, Thijs, *Afdeling archeologie onder water: jaarverslag 1993. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* (Alphen aan den Rijn 1994).
- Maarleveld, Thijs, 'Double Dutch Solutions in Flush-planked Shipbuilding', in: Christer Westerdahl (ed.), *Crossroads in Ancient Shipbuilding. Proceedings of the Sixth International Symposium on Boat and Ship Archaeology Roskilde 1991* (Oxford 1994) 153-164.
- Maarleveld, Thijs, *Archaeological heritage management in Dutch waters: exploratory studies* (ROB/NISA 1998).
- Maarleveld, Thijs, 'Scheepsbouw op z'n Hollands', in: Remmelt Daalder, Els van Eyck van Heslinga, J. Thomas Lindblad, Peter Rogaar, and Peter Schonewille (eds.), *Goud uit Graan. Nederland en het Oostzeegebied, 1600-1850* (Zwolle 1998) 73-73.
- Maarleveld, Thijs, 'Ethics, Underwater Cultural Heritage, and International Law', in: Ben Ford, Donny L. Hamilton, and Alexis Catsambis (eds.), *The Oxford Handbook of Maritime Archaeology* (Oxford 2011) 917-941.
- Maarleveld, Thijs, 'Aanloop Molengat. Maritime archaeology and intermediate trade during the Thirty Years' War', *Journal of Archaeology in the Low Countries* (2012) 95-149.
- Maćzak, A., and H. Samsonowicz, 'La Zone Baltique : l'un des éléments du marché européen', *Acta Poloniae Historica* 11 (1965) 71-99.
- Madsen, Lars Bjørn, 'The Sound Toll House at Elsinore', in: Ole Degn (ed.), *The Sound Toll at Elsinore. Politics, Shipping and the Collection of Duties 1429-1857* (Copenhagen 2017) 97-138.
- Manders, Martijn, *Touw, Scheurrak SO1. Een studie naar de touwwerken van het Scheurrak SO1, welke in 1990 opgegraven zijn* (master thesis, Leiden University, 1991).
- Manders, Martijn, 'Twee graanschepen. Een botanische studie van de lading', in: Reinder Reinders and André van Holk (eds.), *Scheepsladingen. Inleidingen gehouden tijdens het zesde Glavimans symposium te Rotterdam in 1992* (Groningen 1993) 19-31.
- Manders, Martijn, 'Raadsels rond een gezonken Oostzeevaarder', in: Remmelt Daalder, Els van Eyck van Heslinga, J. Thomas Lindblad, Peter Rogaar, and Peter Schonewille (eds.), *Goud uit graan. Nederland en het Oostzeegebied 1600-1850* (Zwolle 1998) 70-81.
- Manders, Martijn, 'The Mysteries of a Baltic Trader', in: Carlo Beltrame (ed.), *Boats, Ships and Shipyards. Proceedings of the Ninth International Symposium on Boat and Ship Archaeology, Venice 2000* (Oxford 2003) 320-328.
- Manders, Martijn, *Preserving a layered history of the Western Wadden Sea. Managing an underwater cultural heritage resource* (dissertation, Leiden University, 2017).
- Marsden, Peter, (ed.), *Sealed by Time: The Loss and Recovery of the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 1* (Oxford 2003).
- Marsden, Peter, (ed.), *Your Noblest Shippe: Anatomy of a Tudor Warship. The archaeology of the Mary Rose vol. 2* (Oxford 2009).

- Martins Alberto, Edite, (ed.), *All Saints Royal Hospital: Lisbon and Public Health* (Lisbon 2021).
- McCarthy, Michael, *Iron and Steamship Archaeology: Success and Failure on the SS Xantho* (New York 2001).
- Meeus, Hubert, 'Zacharias Heyns. Een 'drucker' die nooit drukte', *De Gulden Passer* 73 (Antwerp 1995) 107-127.
- Moes, E.W., and C.P. Burger, *De Amsterdamsche boekdrukkers en uitgevers in de XVIe eeuw II* (Amsterdam 1907).
- Moes, E.W., and C.P. Burger, *De Amsterdamsche boekdrukkers en uitgevers in de XVIe eeuw III* (Amsterdam 1910).
- Mörzer Bruyns, W.F.J., 'Navigatie-instrumenten van de zeebodem, 16^e tot 19e eeuw', *Tijdschrift voor de Geschiedenis der Geneeskunde, Natuurwetenschappen, Wiskunde en Techniek* 10-4 (1987) 263-282.
- Muckelroy, Keith, 'The integration of historical and archaeological data concerning an historic wreck site: The Kennemerland', *World Archaeology* 7-3 (1976) 280-289.
- Muckelroy, Keith, *Maritime Archaeology: New Studies in Archaeology* (Cambridge 1978).
- Netten, Djoeko van, *Koopman in kennis. De uitgever Willem Jansz Blaeu in de geleerde wereld (1571-1638)* (Zutphen 2014).
- Nierop, L. van, 'Bijdrage tot de geschiedenis van de Amsterdamse scheepsbouw. Beschouwingen over scheepsbouw op de Lastage', *Jaarboek Amstelodamum* 37 (1956) 28-58.
- Noordegraaf, Leo, 'Death, famine and social policy in the Dutch Republic at the end of the 16th century', in: P. Clark (ed.), *The European Crisis of the 1590s. Essays in Comparative History* (Boston 1985) 67-83.
- North, Michael, 'The lighterman business in the Baltic ports: Danzig, Elbing and Königsberg (Sixteenth-Eighteenth Centuries)', in: F. Datini and S. Cavaciocchi, *I porti come impresa economica: atti della 'Diciannovesima Settimana di studi, 2-6 maggio 1987* (Florence 1988) 541-549.
- North, Michael, 'The export trade of Royal Prussia and Ducal Prussia (1550-1650)', in: Michael North, *From the North Sea to the Baltic. Essays in Commercial, Monetary and Agrarian History, 1500-1800* (Variorum Collected Studies nr. 548, Aldershot 1996) 383-390.
- Nowak, Zbigniew, 'Lata rozkwitu kultury, nauki i sztuki', in: Edmunda Cieślaka, *Historia Gdańska. Tom II: 1454-1655* (Gdańsk 1982) 686-753.
- Obuchowska-Pysiowa, Honorata, *Handel wiślany w pierwszej połowie XVII wieku* (Wrocław 1964) 33-35.
- O'Keefe, Patrick J., *Shipwrecked heritage: A commentary on the UNESCO Convention on Underwater Cultural Heritage* (Leicester 2002).

- Opdebeeck, Johan, and Thijs Coenen, *In zand gevangen II: Verkenning, onderhoud en monitoring van veertien scheepswrakken in de westelijke Waddenzee in de periode 2018-2022. Rapportage Archeologische Monumentenzorg 277* (Amersfoort 2023).
- Ostkamp, Sebastian, 'Majolica' zalfpotten uit maritieme contexten. Hollandse zalfpotten uit het Palmhoutwrak en Japanse navolgingen', *Vormen uit Vuur* 241 (2019) 50-65.
- Overmeer, Alice, *Schipbreuk op het wad. Een onderzoek naar de inrichting van het Scheurak SO1-wrak* (master thesis, Leiden University, 2000).
- Oxley, Ian, and Matthew E. Keith, 'Introduction: Site Formation Processes of Submerged Shipwrecks', in: Matthew E. Keith (ed.), *Site Formation Processes of Submerged Shipwrecks* (Gainesville 2016) 1-14.
- Paesie, Ruud, *Dragend bestaan. Amsterdamse korendragers in historisch perspectief, ca. 1525-ca. 1940* (Hilversum 2023).
- Panhuysen, Bibi, *Maatwerk. Kleermakers, naaisters, oudkleerkopers en de gilden (1500-1800)* (dissertation, Utrecht University, 2000).
- Peake, John, 'Graffiti and devotion in three maritime churches', in: T.A. Heslop, Elizabeth Mellings, and Margit Thøfner (eds.), *Art, Faith and Place in East Anglia: From Prehistory to the Present* (Martlesham 2012) 148-162.
- Pettegree, Andrew, and Arthur der Weduwen, *The Bookshop of the World: Making and Trading Books in the Dutch Golden Age* (New Haven 2019).
- Piccinno, Luisa, 'Genoa, 1340-1620: Early Development of Marine Insurance', in: A.B. Leonard (ed.), *Marine Insurance. Origins and Institutions, 1300-1850* (Basingstoke 2016) 25-46.
- Poel, J.M.G. van der, *Scheepsmodellen in Nederlandse kerken* (Enkhuizen 1987).
- Pol, Arent, 'Noord-Nederlandse muntgewichten', *Jaarboek voor munt- en penningkunde* 76 (1989) 5-143.
- Polak, M.S., *Historiografie en de economie van de 'muntchaos'. De puntproductie van de Republiek (1606-1795)* (dissertation, University of Amsterdam, 1998).
- Popta, Yftinus van, Christer Westerdahl, and Brad Duncan, 'Maritime Culture in the Netherlands: accessing the late medieval maritime cultural landscapes of the north-eastern Zuiderzee', *The International Journal of Nautical Archaeology* 48-1 (2019) 172-188.
- Popta, Yftinus van, *When the Shore becomes the Sea. New maritime archaeological insights on the dynamic development of the northeastern Zuyder Zee region (AD 1100 – 1400), the Netherlands* (dissertation, University of Groningen, 2020).
- Pottre, Jan de, *Dagboek van Jan de Pottre 1549-1602* (version B. de St. Genois, ed. C. Annoot-Braeckman, Ghent 1861).
- Prak, Maarten, *Citizens without Nations: Urban Citizenship in Europe and the World, c. 1000-1789* (Cambridge 2018).

- Puype, Jan Pieter, 'Three-wheeled gun carriages from the late 16th-century shipwreck Scheurak SO1 near the Texel', *Royal Armouries Yearbook* 5 (2000) 106-116.
- Puype, Jan Piet, 'Arms, munitions and artillery equipment from a shipwreck of the early 1590s', *Royal Armouries Yearbook* 6 (2001) 117-128.
- Redknap, Mark, 'Recreation: Games and Gaming', in: Julie Gardiner and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013) 133-140.
- Reinders, Reinder, 'The inventory of a cargo vessel wrecked in 1888', in: C.O. Cederlund (ed.), *Postmedieval Boat and Ship Archaeology. BAR International Series 256* (Oxford 1985) 81-99.
- Richards, Maggie, 'Grooming and toilet items', in: Julie Gardiner and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013) 156-162.
- Richards, Maggie, 'Personal Hygiene and Sanitary Arrangements', in: Julie Gardiner and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013) 153-156.
- Richards, Maggie, and Rachel Every, 'Chests', in: Julie Gardiner and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013) 387-397.
- Riello, Giorgio, 'The "Material Turn" in World and Global History', *Journal of World History* 33-2 (2022) 193-232.
- Royen, Paul van, *Zeevarenden op de koopvaardijvloot omstreeks 1700* (Amsterdam 1987).
- Royen, P.C. van, 'The First Phase of the Dutch Straatvaart (1591-1605): fact and fiction', *International Journal of Maritime History* 2-2 (1990) 69-102.
- Royen, Paul van, 'The relations between the Dutch Republic and Italy, 1590-1605', in: Rita Mazzei and Tommaso Fanfani (eds.), *Lucca e l'Europa degli affari (secoli XV-XVII). Atti del Convegno internazionale di studi (Lucca, 1-2 dicembre 1989)* (Lucca 1990) 243-272.
- Royen, Paul van, 'Varend Volk' in: Remmelt Daalder, Els van Eyck van Heslinga, J. Thomas Lindblad, Peter Rogaar, and Peter Schonewille (eds.), *Goud uit Graan. Nederland en het Oostzeegebied, 1600-1850* (Zwolle 1998) 82-97.
- Russell, Margarita, *Visions of the Sea. Hendrick C. Vroom and the Origins of Dutch marine painting* (Leiden 1983).
- Savelli, R., 'Tra Machiavelli e San Giorgio. Cultura giuspolitica e dibattito istituzionale a Genova del Cinque-Seicento', in: A. De Maddalena and H. Kellenbenz (eds.), *Finanze e ragion di Stato in Italia e Germania nella prima Età moderna* (Bologna 1984) 249-322.
- Schiffer, Michael, 'Archaeological context and systemic context', *American Antiquity* 37 (1972) 156-165.

- Schiffer, Michael, *Behavioral Archaeology* (1976).
- Schilder, Günter, *Monumenta Cartographica Neerlandica VII: Cornelis Claesz (c. 1551-1609): Stimulator and driving force of Dutch cartography* (Alphen aan den Rijn 2003).
- Schilder, Günter, *Early Dutch Maritime Cartography. The North Holland School of Cartography (c. 1580-1620)* (Leiden 2017).
- Schilder, Günter, and Willem Mörzer Bruyns, 'Navigatie', in: L.M. Akveld, S. Hart, and W.J. van Hoboken (eds.), *Maritieme geschiedenis der Nederlanden II: Zeventiende eeuw, van 1585 tot ca. 1680* (Bussum 1977) 159-199.
- Schonewille, Peter, 'Nederlanders en de Oostzeecultuur', in: Remmelt Daalder, Els van Eyck van Heslinga, J. Thomas Lindblad, Peter Rogaar, and Peter Schonewille (eds.), *Goud uit Graan. Nederland en het Oostzeegebied, 1600-1850* (Zwolle 1998) 114-129.
- Schotte, Margaret E., *Sailing School: Navigation Science and Skill (1550-1800)* (Baltimore 2019).
- Selm, Bert van, *Een menigste treffelijke Boecken. Nederlandse boekhandelscatalogi in het begin van de zeventiende eeuw* (Houten 1987).
- Sicking, Louis, *Neptune and the Netherlands. State, Economy, and War at Sea in the Renaissance* (Leiden/Boston 2004).
- Sicking, Louis, *Licht op het oudste scheepsmodel. Jaarboek van de Vereniging van het Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum* (Zwolle 2017).
- Sicking, Louis, and Jan de Klerk, 's Graeflijckeyts spaer-pot met sulck ellendig inkomen...te verrijcken: Het middeleeuwse strandrecht in Holland en Zeeland en de Hollandse strandrechtpraktijk tussen 1340 en 1400', *Pro Memorie* 23-2 (2021) 237-265.
- Sigmond, J.P., *Nederlandse zeehavens tussen 1500 en 1800* (Amsterdam 1989).
- Sneller, Z.W., 'De drie cargasoenen rogge van Daniël van der Meulen c.s., anno 1592, en hun verzekering', *Twee en dertigste jaarboek van het genootschap Amstelodamum* (Amsterdam 1935) 89-118.
- Spaans, Joke, 'De Harlinger armenvoogden en de beveiliging van de scheepvaart in de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw', *De Zeventiende Eeuw* 12 (1996) 341-358.
- Stankiewicz, Jerzy, 'Urbanistyczny i przestrzenny rozwój miasta', in: Edmunda Cieślaka, *Historia Gdańska. Tom II: 1454-1655* (Gdańsk 1982) 405-444.
- Steendijk-Kuypers, J., *Volksgezondheidszorg in de 16e en 17e eeuw te Hoorn. Een bijdrage tot de beeldvorming van sociaal-geneeskundige structuren in de samenleving* (Rotterdam 1994).
- Stolp, Annie, *De eerste couranten in Holland. Bijdrage tot de geschiedenis der geschreven nieuwstijdingen* (Haarlem 1938).

- Tarwijk, Ben van, 'Ontwikkeling van de Hoornse haven in de loop der eeuwen', in: Ben van Tarwijk and Anita Muller (eds.), *Hoorn en de Zee. Hoornse Historische reeks deel 4. Uitgave ter gelegenheid van het 85-jarig bestaan van Vereniging Oud Hoorn in 2002* (Hoorn 2002) 13-52.
- Tiele, P.A., 'Steven van der Haghen's avonturen van 1575-1597, door hem zelf verhaald, naar het handschrift op het Nederlandsch Rijksarchief', *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap* (1883) 377-421.
- Tielhof, Milja van, *De Hollandse graanhandel 1470-1570. Koren op de Amsterdamse molen* (dissertation, Leiden University, 1995).
- Tielhof, Milja van, 'Het wrak Scheurrak SO1: Verslag van een speurtocht'. Unpublished report of a research commissioned by the Dutch National Maritime Museum in 1997.
- Tielhof, Milja van, *The 'Mother of all trades': The Baltic grain trade in Amsterdam from the late 16th to the early 19th century* (Leiden 2002).
- Tielhof, Milja van, 'Texel, kerstavond 1593. De ramp die Tesselschade haar naam gaf', in: Mario Damen and Louis Sicking (eds.), *Bourgondië voorbij. De Nederlanden 1250-1650* (Hilversum 2010) 311-324.
- Timmermann, Achim, 'The ship in the shop: An art history of late medieval ship models', *The International Journal of Maritime History* 33-2 (2021) 257-288.
- Tussenbroek, Gabri van, *Amsterdam in 1597. Kroniek van een cruciaal jaar* (Amsterdam/Antwerp 2009).
- Unger, Richard, 'Dutch Shipcarpenters' guilds, c. 1400 to c. 1600', *Mededelingen van de Nederlandse Vereniging voor Zeegeschiedenis* 24 (1972) 5-11.
- Unger, Richard W., 'Dutch Design Specialization and Building Methods in the Seventeenth Century', in: C.O. Cederlund (ed.), *Postmedieval Boat and Ship Archaeology. Papers based on those presented to an International Symposium on Boat and Ship Archaeology in Stockholm in 1982. BAR International Series 256* (Oxford 1985) 153-164.
- Unger, Richard, 'Selling Dutch Ships in the Sixteenth Century', in: Richard Unger (ed.), *Ships and Shipping in the North Sea and Atlantic, 1400-1800* (London 1998) 125-146.
- Veenstra, Wietse, *Tussen geweest en Generaliteit: Staatsvorming and financiering van de oorlog te water in de Republiek der Verenigde Nederlanden, in het bijzonder Zeeland (1586-1795)* (dissertation, Vrije Universiteit Amsterdam, 2014).
- Veluweekamp, Jan Willem, 'Lading voor de Oostzee', in: Remmelt Daalder, Els van Eyck van Heslinga, J. Thomas Lindblad, Peter Rogaar, and Peter Schonewille (eds.), *Goud uit Graan. Nederland en het Oostzeegebied, 1600-1850* (Zwolle 1998) 42-55.
- Veluweekamp, Jan Willem, *Archangel: Nederlandse ondernemers in Rusland, 1550-1785* (Amsterdam 2000).

- Vliet, Jeroen van der, 'Tussen wal en schip. De Amsterdamse Lastage in de zestiende eeuw', *Tijdschrift voor Zeegeschiedenis* 25-1 (2006) 23-32.
- Vlis, J.A. van der, *'t Lant van Texsel* (Den Burg 1977).
- Vos, Arent, 'Zestiende-eeuwse scheepsgraffiti', in: Remmelt Daalder, Els van Eyck van Heslinga, J. Thomas Lindblad, Peter Rogaar, and Peter Schonewille (eds.), *Goud uit Graan. Nederland en het Oostzeegebied, 1600-1850* (Zwolle 1998).
- Vos, Arent, 'Konstabelsgereedschap', in: Arent Vos, Birgit van den Hoven, and Iris Toussaint (eds.), *Wereldvondsten uit een Hollands schip. Basisrapportage BZN17/ Palmhoutwrak* (Haarlem 2019) 163-177.
- Vries, Jan de, and Ad van der Woude, *The First Modern Economy. Success, Failure, and Perseverance of the Dutch Economy, 1500-1815* (Cambridge 1997).
- Vries, Richtje de, *Enkhuizen 1650-1850. Bloei en achteruitgang van een Zuiderzeestad* (1987).
- Waldus, W.B., *De Zuiderzee als transportlandschap. Maritieme historische archeologie van de turfvaart (1550-1700)* (Groningen 2021).
- Weinstein, Rosemary, 'Cooking Vessels', in: Julie Gardiner and Michael J. Allen (eds.), *Before the mast. Life and death aboard the Mary Rose. The archaeology of the Mary Rose vol. 4* (Oxford 2013) 429-434.
- Westera, Lambert Douwe, *Met list en vlijt. Koningen en kooplieden en de kanonnenhandel tijdens de Republiek* (dissertation, University of Amsterdam, 2018).
- Westerdahl, Christer, 'The maritime cultural landscape', *The International Journal of Nautical Archaeology* 21-1 (1992) 5-14.
- Westerdahl, Christer, 'The ritual landscape at sea', in: K. Krueger and C.O. Cederlund (eds.), *Maritime Archäologie heute/Maritime archaeology today* (Rostock 2002) 51-72.
- Westerdahl, Christer, 'Maritime culture in an inland lake?', *Built Environment* 65 (2003) 17-26.
- Westerdahl, Christer, 'Lindesnes och sjömans dopseder (Lindesnes and the rituals of sailor's baptism)', *Ågders Historielag: Årsskrift* 80 (2004) 105-136.
- Westerdahl, Christer, 'Seal on Land, Elk at Sea: Notes on and Applications of the Ritual Landscape at the Seaboard', *The International Journal of Nautical Archaeology* 34-1 (2005) 2-23.
- Westerdahl, Christer, 'The Maritime Cultural Landscape', in: Ben Ford, Donny L. Hamilton, and Alexis Catsambis (eds.), *The Oxford Handbook of Maritime Archaeology* (Oxford 2011) 733-762.
- Westerdahl, Christer, 'Medieval Carved Ship Images Found in Nordic Churches: the poor man's votive ships', *The International Journal of Nautical Archaeology* 42-2 (2013) 337-347.
- Westerdahl, Christer, 'Ships for ship's sake? Flipping the label. From ships and landscapes to landscapes and ships (1997-2012)' in: Jerzy Gawronski, André van Holk, and Joost

- Schokkenbroek (eds.), *Ships and Maritime Landscapes. Proceedings of the Thirteenth International Symposium on Boat and Ship Archaeology* (Amsterdam 2012) 3-10.
- Wijzenbeek, André, *Vuur- en bakenloodjes voor een veilige vaarweg op de Zuiderzee. Scheepsarcheologie III, Flevobericht nr. 405* (Lelystad 1996).
- Wijzenbeek-Olthuis, Th., *Achter de gevels van Delft. Bezit en bestaan van rijk en arm in een periode van achteruitgang (1700-1800)* (Hilversum 1987).
- Willemsen, R. *Enkhuizen tijdens de Republiek* (Zutphen 1988).
- Winkelman, P.H., *Bronnen voor de geschiedenis van de Nederlandse Oostzeehandel in de zeventiende eeuw. Deel II: Amsterdamse bevrachtingscontracten van notaris Jan Franssen Bruyningh 1593-1600* (The Hague 1977).
- Winkelman, P.H., *Bronnen voor de geschiedenis van de Nederlandse Oostzeehandel in de zeventiende eeuw, deel III: Acten uit de notariële archieven van Amsterdam en het noorderkwartier van Holland 1585-1600 en het koopmansarchief van Claes van Adrichem 1585-1597* (The Hague 1981).
- Winkelman, P.H., *Bronnen voor de geschiedenis van de Nederlandse Oostzeehandel in de zeventiende eeuw. Deel IV. Amsterdamse bevrachtingscontracten, wisselprotesten en bodemerijen van de notarissen Jan Franssen Bruyningh, Jacob Meerhout e.a. 1601-1608* (The Hague 1983).
- Wit, Annette de, *Leven, werken en geloven in zeevarende gemeenschappen. Schiedam, Maassluis en Ter Heijde in de zeventiende eeuw* (Amsterdam 2008).
- Woude, A.M. van der, *Het Noorderkwartier. Een regionaal historisch onderzoek in de demografische en economische geschiedenis van westelijk Nederland van de late middeleeuwen tot het begin van de 19e eeuw. Deel II* (Wageningen 1972).
- Zeiler, J.T., *Zes vaten rundvles uit het scheepswrak Scheurak SO1. Project Scheurak SO1, tussentijdse rapportage 10* (Alphen aan den Rijn 1993).
- Zimmerman, H., *Textiel in context. Een analyse van archeologische textielvondsten uit 16e-eeuws Groningen* (dissertation, University of Groningen, 2007).

Datasets

- Bazelmans, J.G.A., T.J. Maarleveld, and A.B.M. Overmeer, 'Scheurak SO1 Project', <https://doi.org/10.17026/dans-zm3-nkk4>, DANS Data Station Archaeology, V1 (2015), last accessed on 14 August 2024.
- Database 'De oude Nederlandse maten en gewichten', based on J.M. Verhoef, *De oude Nederlandse maten en gewichten* (Amsterdam 1982), <https://mgw.meertens.knaw.nl/>, last accessed on 29 April 2024.
- Database 'Notarissen netwerk', based on: A.I. Bosma, *Repertorium van notarissen residentie in Amsterdam, Amstelland, ambachtsheerlijkheden en geannexeerde gemeenten, 1524-1810* (Amsterdam 1998), notarissennetwerk.nl, last accessed on 2 May 2024.

- Dataset 'Wrecks in Documents', <https://maritiemportal.nl/wrecks-in-documents-dataset/>, last accessed 23 July 2024.
- Gelderblom, O.C., Dataset 'Merchants from the Southern Netherlands and the rise of the Amsterdam staple market (1578-1630) (1998), DANS Data Station Social Sciences and Humanities, <https://doi.org/10.17026/dans-zcd-mebh>, last accessed on 28 May 2024.